

Umre ve Hac: Mübarek Yolculukların Anlamı ve Hikmeti

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ . بِسْمِ اللَّهِ

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ .

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا

مُبَارَكًا فِيهِ كَمَا يَنْبَغِي لِجَلَالِ وَجْهِهِ وَلِعَظِيمِ

سُلْطَانِهِ . وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ تَبِعَهُ بِإِحْسَانٍ أَجْمَعِينَ

الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ . اما بعد:

Eûzubillâhimineşşeytânirracîm.

Bismilâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn.

Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh,

kemâ yenbeğî li-celâli vechihî ve li-azîmi

sultânih. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ

seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî

ve men tebahû bi-ihsânin ecma'îne't-

tayyibîne't-tâhirîn. Emmâ ba'd:

a. Umre ve Sevabı

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allahu Teâlâ hazretleri bu mübarek günlerin bereketinden cümlelerinizi en yüksek derecede faydalandırsın. Ecir ve sevaplarınızı bol eylesin. Bizi duadan unutmayın.

Hacla ilgili hadîs-i şerîfleri okumaya devam ediyoruz.

An Ebî Hureyrete radiyallâhu anhu: Kâle Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem. Ebû Hureyre radiyallâhu anh'ten rivayet edilmiş ki Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuşlar:

الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ.

el-Umretü ile'l-umreti keffâratün limâ beynehümâ. Ve'l-haccu'l-mebrûru leyse lehû cezâun ille'l-cenneh.¹

¹ Buhârî, "Umre", 1, r. 1773; Müslim, "Hac", 79; Tirmizî, "Hac", 90, r. 933; Nesâî, "Menasikü'l-Hac", 5, r. 2629; İbn Mâce, "Menasik", 3, r. 2888; Muvatta', "Hac", 21; Ahmed b. Hanbel, II, 461, r. 9941.

Ahmed b. Hanbel, İbn Mâce, İmam Mâlik, İmam Buhârî ve Müslim rivayet etmişler.

Mânası: “Evelce yapılmış bir umre ile ondan sonra yeni yapılmış bir umre, aralarındaki günahlar için kefarettir.”

Umre ne demek?

Kâbe-i Müşerrefe’yi ahkâmına uygun olarak tavaf etmek, sa’y etmek, ondan sonra tıraş olmaktan ibaret bir ziyaret şekli. Bu, -hac günü hariç- senenin her gününde yapılabilir.

Ama hac, sadece Zilhicce ayının belli günlerinde yapılır. Haccın özelliği; sadece Zilhicce’nin belli günlerinde belli yerlerde bulunarak yapılması. Sekizi Mina’ya çıkılacak veya çıkamazsa dokuzunda doğrudan doğruya Arafat’ta mutlaka bulunacak. *الْحَجُّ عَرَفَةَ* *el-Haccu arafetün*² buyurmuş Peygamber Efendimiz, Arafatsız hac olmaz. Her şeyi yapsa, Arafat’a çıkmamış bulunsa, hem de o gün çıkmamış bulunsa, evvelce çıkmış olsa, sonradan çıkmış olsa, olmaz. Zilhicce’nin

² *Tirmizî, “Hac”, 57, r. 889; Nesâî, “Zekat”, 203, r. 3016; İbn Mâce, “Menasik”, 57, r. 3015; Dârimî, , “Menasik”, 54, r. 1929; Ahmed b. Hanbel, IV, 309, r. 18774; Hâkim, el-Müstedrek, I, 635, r. 1702.*

dokuzunda Arafat'ta bulunamamışsa hacı olmaz. Hac, demek ki Zilhicce'nin dokuzuna, onuna sımsıkı bağlı.

Umre senenin her zamanı yapılabilir. Mîkatlardan ihrama girerek, ihramlı olarak Kâbe'yi gelip tavaf ettikten, Safa-Merve'yi de sa'y ettikten sona tıraş olup çıkabilir. Buna umre deniliyor.

Umre yapmaya *i'timar* deniliyor. Umre yapan kimseye *âmir*, "ayn" ile veyahut *mu'temir* deniliyor. *Âmir*'in çoğulu *ummâr* geliyor. *Ummâru Beytillah*, Beytullah'a umre yapan kişiler; *huccâcu Beytillah*, Beytullah'ı hacceden kimseler demek. *Huccâc*, hacılar; *ummâr*, umreciler demek. *Mu'temir* de deniliyor, *ummâr*, *âmir* de deniliyor.

Kâbe'yi bu ahkâm ile tavaf edip, Safa-Merve arasında sa'y edip ihramla, belirli usullere riayetle yapılan ibadet şekline umre deniliyor.

Adam evvelce bir umre yapmış. Şimdi gelmiş, bu sene de bir umre yapmış. Bu yeni umre, bu seneki umreyle daha önceki umre arasındakilere kefarete olur.

Ne demek kefareet?

Örter, siler, yok eder demek. *Kefere* örtmek, yok etmek demek. Tohumu yere gömüp de üstünü toprakla örttüğü için çiftçilere de bu kelime kullanılıyor. **يُعِيبُ**

الزَّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ *Yu'cibü'z-zürrâ'a*

*li-yağîza bi-himü'l-küffâr.*³ *Yu'cibü'z-zürrâ'a*, ziraatçiler gibi yani. Kefarettir, aradaki günahlar afv u mağfiret olunur. Ne mutlu tekrar tekrar böyle buralara gelebilenlere...

Her zaman gelinebildiği için biraz serbestlik oluyor. Ne Türkiye'de yasak oluyor ne Suud'da yasak oluyor. Çocuklar yarıyıl tatilinde atlıyor, geliyorlar; öğretmenleri başında, tatili burada geçiriyorlar mâşaallah. Konya'dan, İstanbul'dan imam-hatip talebeleri, yüksek tahsilliler, ilâhiyat talebeleri gelmiş. Gelebiliyor. Umre önemli bir ibadet; iki umre arasındaki günahlara kefareet oluyor.

³

Fetih 48/29.

b. Hacc-ı Mebrurun Şartları ve Ödülü

*el-Haccu'l-mebrûru leyse lehû cezâun ille'l-cenneh.*⁴ Hacc-ı mebrûrun da cennetten başka bir karşılığı, mukabili, mükâfatı yok. Ceza, Arapça'da karşılık demek. Türkçe'de sadece kötü yapılan, suç olarak yapılan fiillerin, işlerin karşılığına "ceza" deniyor. "Adam trafik cezası yedi." "Adam şu suçu işledi de şu cezayı yedi." diyoruz. Arapça'da *ceza* ille suçlulara verilen ikab mânasına değildir; yaptığı işin karşılığı demektir. Mükâfat mânasına da gelir. Hatta Arapla karşılaşsın, selamlaşsın, musafaha edersin, bir iyilik yaparsın, o da sana; *Cezakallâhu hayren kesîra.* "Allah seni çok hayırlı cezalandırsın, yani mükâfatlandırısın." der. Biz iyi oldu mu mükâfat diyoruz, ayırıyoruz; Araplar karşılığını vermek mânasına kullanıyorlar. *Leyse lehû cezâun.* "Bu ibadetin başka bir karşılığı yoktur." *İllecenneh.*

⁴ Buhârî, "Umre", 1, r. 1773; Müslim, "Hac", 79; Tirmizî, "Hac", 90, r. 933; Nesâî, "Menasikü'l-Hac", 5, r. 2629; İbn Mâce, "Menasik", 3, r. 2888; Muvatta', "Hac", 21; Ahmed b. Hanbel, II, 461, r. 9941.

“Ancak cennettir.” Hacc-ı mebrur olarak yaptı mı insan, mükâfatı cennettir.

Hacda refes yok. Refes; küfürlü, ana avrat sövüp saymak veya fiilen o işleri yapmak; hem sözünü söylemek hem fiilen yapmak mânasına geliyor. Hacda böyle şey oldu mu gider. *Füsuk*; günah işlemek, Allah'ın emrinin çizgisinden, raydan çıkmak demek. Günah işledi mi gider. Âyet-i kerîmede, *ve lâ cidâle*, bir de *cidal* var. Hacda mücadele, çekişme, çatışma, kavga yok.

Hacc-ı mebrurun şartı olarak Peygamber Efendimiz de, *إِطْعَامُ الطَّعَامِ وَ طَيْبُ الْكَلَامِ It'âmu't-taâm ve tâbu'l-kelam*⁵ diye hatırlatmış. Yemek yedirecek, ziyafet çekecek, gönül alacak, tatlı tatlı konuşacak. Demek ki hacılar etrafındakilerle muamelesinde mücadele etmeden yapacaklar; kardeşlerine, arkadaşlarına tatlı dilli, cömert, ikramcı olacaklar. İnsanın parası varsa parayla ikram yapar; “Gel sana kebab, tavuk döner, bir şiş

⁵ Hâkim, *el-Müstedrek*, I, 658, r. 1778; Beyhakî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, V, 431, r. 10390; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, VIII, 203, r. 8405; Bk. Ahmed b. Hanbel, III, 325, r. 14482; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, V, 13, r. 11834.

kebabı ısmarlayayım.” Paran yoksa yerini verirsin, yanında yer gösterirsin, bir işini kolaylayıverirsin, o da ikram olur.

Mesela adamı arkadaki itiyor, “Ben buraya secde edeceğim, kalk buradan.” diyor. Adam da nereye gidecek, bilemiyor. Adama diyorsun, “Gel.” Yanında da senin nazını çekecek başka arkadaşın var. “Sen biraz öteye git. Sen de biraz çekil.” diyorsun, arkadaşını yanına alıyorsun. O arada kalmış olan arkadaş çok seviniyor. Çünkü sıkıştı, gariban, buranın usulünü de bilmiyor, yer verilmedi diye sıkıştı, nereye gitsin, herkes saf bağlıyor. Sen ona yer gösteriverince memnun oluyor. İşte parasız bir ikram.

Hatta Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz’in hadîs-i şerîfleri var:

تَبَسُّمُكَ فِي وَجْهِ أَخِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ

*Tebessümüke fî vechi ahîke leke sadakatun.*⁶ “Müslüman kardeşinin yüzüne tebessüm etmen bile senin için sadakadır.”

Tebessüm. Paralı mı, zor mu? Değil. Tebessüm edeceksin. Güleç yüz, bir selam, bir hal hatır sorma, gönlünü alıyor.

Peygamber Efendimiz; “Senin kendi kovandaki suyu arkadaşının kovasına boşaltıvermen sadakadır.”⁷ diyor. Kuyudan suyu çekmişsin, kendi kovana boşaltacaksın, birisi geldi; “Getir senin kovana boşaltayım.” diyorsun. Bir ikram işte. İkram bazen bedenî hizmetle olur, bazen bir gönlünü alacak şekilde olur, bazen parayla olur. Hacı gönül kazanmaya çalışacak.

Bunu bizden asırlarca önce yaşayan mübarek Yunus Emre söylemiş.

Dürüş kazan, ye, yedir;

⁶ Tirmizî, “*Birr ve Sıla*”, 36, r. 1956; Bk, İbn Hibbân, *Sahîh*, II, 221, r. 474; Bezzâr, *Müsned*, IX, 457, r. 4070; Beyhakî, *Şu'abu'l-Îmân*, V, 66, r. 3105; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, VIII, 183, r. 8342.

⁷ Tirmizî, “*Birr ve Sıla*”, 36, r. 1956; İbn Hibbân, *Sahîh*, II, 287, r. 529; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, V, 116, r. 4840.

Bir gönül ele getir.

“Bir gönül ele getir.” ne demek? Bir gönül al, gönül kazan demek. Dürüş, gayret et. Kazan, kendin helâlinden kazan; esnaflık yap, ticaret yap, rençberlik yap, ne yaparsan...

Ne yaparmış, şeyhlerimizden mübarek İbrahim b. Edhem hazretleri? Eski hükümdar, hükümdarlığı bırakmış, dervişlik yoluna girmiş. Bizim bazı tarikatlerde, silsilemizde var, büyüklerimizden. O mübarek gündüz gider, çalışırmış; akşam garibanların yattığı ribata gelirmiş; gündüz kazandığı para ile zembillere yiyecek içecek doldururmuş. Akşam gelir oradakilere ikram edermiş, yedirirmiş.

Öyle insanlar var ki İbrahim *aleyhisselam* gibi sofrada yalnız başına yemek yemiyorlar; ille bir misafir arıyor. Gidip han odalarından, otel odalarından veyahut bekâr odaları dediğimiz gariban işçilerin kaldığı yerlerden, “Gel bizim eve çorbayı beraber içelim.” diye evine çağırıp yemeği bir misafirle yemeyi âdet edinmiş mübarek insanlar var. Allah ikramı, cömertliği çok seviyor. Böyle olacak.

Yunus Emre bu işleri çok iyi biliyor. Yunus Emre'ye "Oduncu" diyorlar, değil; Yunus Emre çok alim bir insan. Âyetleri, hadisleri çok iyi biliyor. Tevazuundan öyle herhalde, boynu bükük görünüyor. Ya da birkaç çeşit Yunus Emre var; birisi hakikaten oduncu da ötekilerin bazıları alim. Birkaç tane olduğunu zaten kitaplar yazıyor. Bir Bursalı Yunus var;

Şol cennetin ırmakları,

Akar Allah deyu deyu.

diyen; bir de eski Yunus var, en eskisi, o başka.

Yunus ne demiş? İnsanın nasıl olması lazım?

Dövene elsiz gerek,

Sövene dilsiz gerek.

Derviş gönülsüz gerek.

Sen derviş olamazsın.

"Dövene elsiz gerek." Dövene karşılık vermeyecek. Kur'ân-ı Kerîm'de de وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ Ve lâ cidâle fi'l-hac⁸ demiyor mu? Hacda

cidal olmayacak. Hacda olmayan şey memlekette de olmasa daha iyi. Dövene karşılık vermeyecek, kavgayı büyütmeyecek, çıkartmayacak. “Sövene dilsiz gerek.” Sövene de karşılık vermeyecek. O buna söverse, “Ben senin...” demeyecek, o da. “Derviş gönülsüz gerek.” Gönülsüz demek; “Kalbim kırıldı, onuruma dokundu.” vesaire demeyecek. Sanki kalbi, gönlü yokmuş gibi, ne türlü ileri geri laf söylense hazmedecek, kavgayı çıkartmayacak, büyütmeyecek.

Kavga, mücadele iki kişi arasında olur; birisi istemezse kavga olmaz. Birisi alttan aldı mı kavga olmaz. Çatan adama bir bakarsın, gözün yemezse kavga etmeye onunla; alttan alırsın, kavga olmaz. Sarhoş gelir çatar, bakarsın adam sarhoş, bunun ne yapacağı belli olmaz, sorumlu da değil; “Tamam tamam, sen arslansın, ağasın, paşasın...” sırtını sıvazlarsın, “Köpekle dalaşmaktan, çalıyı dolaşmak daha hayırlıdır.” demiş dedelerimiz, diye dalaşmazsın. Bir tanesi istemedi mi kavga olmaz. Kavga ne zaman olur? İki taraf isterse, iki taraf sertlenirse, o zaman horoz gibi kavga olur. Horozların kavgası bile ne zaman biter?

Bir tanesi kaçınca biter. Yelelerini kabartırlar, birbirlerine saldırtırlar, ibiklerini ısırırlar, kanatırlar. Bir tanesi baskın çıkınca, ötekisi kaçtı mı kavga biter.

“Sen derviş olamazsın.” Herkes bunu yapamaz, yapamayınca da mânevî mertebeleri kazanamaz, evliyâ olamaz. Onun derviş dediği evliyâ demek. Yunus’un dervişleri sıradan derviş değildir. Tarikate yeni girmiş adam demek değildir. Yunus’un derviş dediği, en yüksek rütbeli demek. O öyle der. Kendisine de “Derviş Yunus” diyor ama şeyh.

Mevlânâ Celaleddîn-i Rûmî hazretleri Şems-i Tebrizî hazretleri ile *-rahimehumullah-* oturuyorlarmış, ihvan da kalabalık, sohbet oluyormuş. Kapıdan bir heyet gelmiş, falanca vilayetten. Selam vermişler; “Efendim bizim vilayetimiz hocadan mahrum. Konya ne kadar güzel, siz konuşuyorsunuz, vaaz ediyorsunuz, feyiz dağıtıyorsunuz, herkes dinliyor, gözyaşları içinde, zevk, şevk içinde çok iyi oluyor. Bizde öyle bir hoca yok ki; yani dinimizi bize öğretecek, bizi şevklendirecek, bize dinin inceliklerini anlatacak kimse yok ki.

Bize bir-iki tane şeyh gönderseniz de, onlar da bize anlatsalar da, biz de öğrensek dini.” demişler.

İhvanına bakmış Mevlânâ Celaleddîn-i Rûmî; “Sen kalk.”, “Sen kalk.” demiş, iki kişiye işaret etmiş. “Bunların memleketine gidin.” “Baş üstüne.” demişler. Dervişlere bak, hemen “Baş üstüne.” diyor. Onlarla gitmişler. Heyet o adamları alıp da memleketine gidince, Mevlânâ, Şems-i Tebrizî hazretlerine dönmüş; “Hocam, iyi ki adam şeyh istedi. Derviş isteseydi, ya sen gidecektin ya ben.” demiş. Bu fıkra çok hoşuma gidiyor. Dervişlik öyle kolay değil.

Yunus’un “Eve dervişler geldi” diye şiirleri var. Düğün bayram ettiği, böyle çok neşelendiği anda yazılmış şiirleri var.

Muhterem kardeşlerim!

Demek ki umreleri tekrar tekrar yapmak lazım! Bu hadîs-i şerîften bir cevap çıkıyor.

“Pis Arab’a ne diye para yediriyorsunuz; gitmeyin oraya, burada okul yapın.”

Peygamber Efendimiz öyle demiyor. Bir umre yaptın mı, ondan sonra bir daha umre

yaptın mı, aradaki günahlar affoluyor. Peygamber Efendimiz buraya gelinmesini istiyor. Başka hadîs-i şerîfler de var. “Müslüman beş yıl geçti de bana bir ziyarete gelmedi mi, cefa etmiş olur.” diyor. Arada gelmeyi tavsiye ediyor.

İşler o gazetelerin yazdığı gibi değil.

“Nerenin yazdığı gibi hocam?”

Hadis, ilmihal, tefsir kitaplarının yazdığı gibi. Biz müslümanız. O gazeteleri kimler çıkartıyor, biliyor musunuz? Dizensiz karşınıza, “Bunlar mı gazeteyi çıkaranlar!?” dersiniz. Çoluk çocuk, muhabir, işte onlar çıkartıyorlar. Birkaç tane yaşlı başlı adamın yazısını alıyorlar. O gazeteye gitseniz, onun orada odası bile yoktur. Yazı gönderir o. Birkaç kişiden yazı alırlar, öyle gider. Sahipleri ne ısmarlarsa ona göre yazarlar. Biz dinimizi ana kaynaklardan öğreneceğiz.

c. Peşpeşe Yapılan Hac ve Umrenin Kazandırdıkları

Ve an Câbirin, an İbn Mes'ûdin radiyallâhu anhumâ. İbn Mes'ûd radiyallâhu

anh ve yine bir başka râvi varmış, ikisi birden rivayet etmişler.

تَابِعُوا بَيْنَ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ فَإِنَّهُمَا يَنْفِيَانِ
الْفَقْرَ وَالذُّنُوبَ كَمَا يَنْفِي الْكَبِيرُ خَبَثَ
الْحَدِيدِ وَالذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَلَيْسَ لِلْحَجَّةِ
الْمَبْرُورَةِ ثَوَابٌ إِلَّا الْجَنَّةُ.

*Tâbiû beyne'l-haccı ve'l-umreti fe-
innehümâ yenfiyânî'l-fakra ve'z-zünûbe kemâ
yenfi'l-kîru habese'l-hadîdi ve'z-zehebi ve'l-
fıddati ve leyse li'l-hacceti'l-mebrûreti
sevâbun ille'l-cenneh.*⁹

Tirmizî bu sözlerle rivayet etmiş, *rahmetullâhi aleyh. Ve kâle hasenun sahîhun.* “Bu hadis hasen hadistir, sahih hadistir.” diye bildirmiş. Bu okuduğumuz hadîs-i şerîfin mânası ne?

Tâbiû beyne'l-haccı ve'l-umre. “Hac ile umreyi birbirine ekleyiniz.” Umre yaptıysanız arkasından hac da yapın; hac yaptıysanız umre

⁹ Tirmizî, “Hac”, 2, r. 810; Nesâî, “Menasikü'l-Hac”, 6, r. 2631; İbn Mâce, “Menasik”, 3, r. 2887; Ahmed b. Hanbel, I, 387, r. 2669.

de yapın. Hac ile umreyi birbirine peş peşe ekleyin, yapın. *Fe-innehümâ*. “Çünkü bu hac ve umre.” *Yenfîyâni’l-fakra*. “İnsandan fakirliği uzaklaştırır, sürer.”

Nefyemek, sürmek demek. Eskiden idare bir valiye veyahut bir adama kızarmış, onu nefyedermiş, nereye? Fizan’a. Libya’nın ta güneyindeki en sıcak yere, “Git orada vazife yap.” Şimdi ne yapıyorlar? Doğu Anadolu’ya sürüyorlar. İstanbul’daki öğretmeni, sen misin başını örten, haydi Tunceli’ye sürüyor.

Bu hac ve umre, fakirliği sürer, yani uzağa atar, uzaklaştırır. Yanlış duymadınız; fakirliği uzaklaştırıyor! Hâlbuki hac ve umre yaparken insan para harcıyor, kesesinden para çıkıyor, gidiyor. Gitmiyor mu? “Pis Arab’a yedirme.” diyorlar ya. Paralar, paracıklar gidiyor, harcanıyor. Şu kadar uçağa, bu kadar kaldığın yere, şu kadar lokantaya, bu kadar ayakbastı parası, şu kadar vasıta parası... Paracıklar gidiyor. Ama ne diyor Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz? “Fakirliği, senden -yani hac ve umreyi yapan kimseden- uzaklaştırır, nefyeder, iter.” Başka? *Ve’z-*

zünûb. “Günahları da uzaklaştırır.” Adamın günahlarını da adamdan defeder.

Bir de benzetme yapmış Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz; *kemâ yenfi’l-kîru habese’l-hadîdi ve’z-zehebi ve’l-fıddati*.

Hiç demirci gördünüz mü, bilmiyorum. Demirleri ocağa koyarlar; körükledikçe ateş kırmızıdan beyaza döner, demirler erir. Kırmızı olur, beyaz olur; yumuşar, erir. Çok ısıtırsan tamamen erir. Mesela, hurdacı bir sürü demir toplamış, karışık, kırık dökük, paslı, çeşitli maddelerle bulaşık. Onu ocağa koyar, eritir; çöpler, demirden başka şeyler bir tarafa ayrılır, başka madenler, demir bir tarafa ayrılır. Potayı devirdiği zaman, saf demir su gibi aşağıya akar. Hani kaloriferde kömür yakıyorsun, bittikten sonra külleri çıkartıyorsun, cüruf, artık işe yaramaz kısmı, yanan kısmı yandı. Madenin cürufunu cevherinden eriterek nasıl ayırıyorlar; erittiği zaman eriyen kısmı bir tarafa gidiyor, pisliği üste çıkıyor, ayrılıyor.

Körükle ateşi körüklediğin zaman demirin, altının, gümüşün pislikleri nasıl

ayrılıyorsa, bu hac ve umre de insanın fakirliğini, günahlarını insanın kendisinden uzaklaştırır, adamı sâfileştirir. Demir, altın, gümüş nasıl sâfi oluyor cürufundan ayrılıp, onun gibi olur insan.

Ve leyse li'l-hacceti'l-mebrûrati.
“Mebrur olan bir haccın.” *Sevâbun ille'l-cenneh.* “Cennetten başka sevabı yoktur.”
Peygamber Efendimiz Burada *ceza* dememiş, *sevâbun* buyurmuş. Mebrur bir haccın sevabı cennetten başka bir şey değildir, mutlaka cennettir.

Ne yapıp yapıp mebrur hac yapmaya muvaffak etsin Allah, ona çalışmak lazım. Haccın mebrur hac olsun. Baştan savma olmuyor. Dikkatsiz olmuyor. Günahlı, hatalı, kavgalı, gürültülü, küfürlü olmuyor. Onsuz olacak.

İbn Ömer *radıyallâhu anhumâ'* dan rivayet edilmiş ki;

تَابِعُوا بَيْنَ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ فَإِنَّ مُتَابَعَةَ مَا
بَيْنَهُمَا تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ وَالرِّزْقِ وَتَنْفِي
الذُّنُوبَ مِنْ بَنِي آدَمَ كَمَا يَنْفِي الْكَبِيرُ خَبَثَ
الْحَدِيدِ.

*Tâbiû beyne'l-haccı ve'l-umreti fe-inne
mütâba'ate mâ beynehümâ tezîdü fi'l-umûri
ve'r-rızkı ve tenfi'z-zünûbi min benî âdeme
kemâ yenfi'l-kîru habese'l-hadîd.*¹⁰

“Umre ile haccı birbirine ekleyin. Birisini yapıp birisini yapmamak gibi değil de, onu da yapın onu da yapın. Bunları peşpeşe ekleyin.” *Fe-inne mütâba'ate mâ beynehümâ.* “Bu ikisinin peş peşe yapılması.” *Tezîdu fi'l-umûr.* “İnsanın ömrünü artırır.” *Ve'r-rızk.* “Rızkını artırır.” *Ve tenfi'z-zünûb.* “Ve günahları nefyeder, insandan uzaklaştırır.” *Min benî âdem.* “Âdemoğlundan.” Hepimiz kimin torunlarıyız? Âdem *aleyhisselâm*'ın. Âdem *aleyhisselâm*'ın evlatlarından günahları -körüük

¹⁰ Ahmed b. Hanbel, III, 447, r. 15697; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 226, r. 3228; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, V, 113, r. 12289.

ve ocağın demirin pisliğini, cürufunu ayırıp uzaklaştırdığı gibi-uzaklaştırır. *Kemâ yenfı'l-kîru habese'l-hadîd.*

Mütâba'a ne demek? *Mağnâ hâzihil mütâba'a: İzâ hacictüm fa'temirû.* “Haccettiğiniz zaman umre de yapın.” *Ve ize'temertüm.* “Umre yaptığınız zaman.” *Fe-huccû.* “O zaman da haccedin.” demektir, diye kitabı yazan şahıs benim söylediğimi izah ediyor.

Buradan ne müjdeler aldığımızı bir daha özetleyelim.

Günahlar affoluyor. Fakirlik gidiyor, uzaklaşıyor. Ömür artıyor. Rızık artıyor. Elhamdülillah. Ne kadar faydaları var. Ne kadar esrarengiz bir şey ki; sen buraya para harcayıp geliyorsun ama fakirlik gidiyor, zenginlik geliyor. Allahu Ekber! Hem para harcıyorsun, hem zenginlik geliyor.

İslâm'ın işleri böyle akıl almaz esrara sahiptir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bir başka hadîs-i şerîfinde buyuruyor ki; “Vallahi, -yemin ederek söylüyor ki- sadaka vermekten, zekât vermekten mal azalmaz.”

“Vallahi azalmaz!”¹¹ diye yemin ediyor. Verince keseden para eksiliyor. Üç yüzken yüz kalıyor. Beş yüzken iki yüz kalıyor mesela. Eksiliyor. Ne demek? Eksilsin, sen ona bakma, biraz sonra daha fazlası gelecek, Allah fazlasını verecek demek. İnsanı zengin eden kim? Allah *celle celâlüh*. Herkes kendisi çalışıyor, zengin oluyor. Herkes zenginliği istiyor da herkes zengin olabiliyor mu?

“Nasipse gelir Hint’ten Yemen’den, nasip değilse düşer, gider çenenden.”

[Ağzına] kadar getirirsin, tam yiyeceksin bir dökülür, ağzından gider. Bazen karga kapar bazen yere düşer, yiyemez.

Anası çocuğu askere gönderirken ana şefkati, “Ye evladım bunları!” diye filesine bir sürü yemek doldurmuş.

¹¹ مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ

Müslim, “Birr ve Sıla”, 19, r. 2588; Tirmizî, “Birr ve Sıla”, 82, r. 2029; Dârimî, , “Zekat”, 35, r. 1718; Muvatta’, “Sadaka”, 2, r. 12; Ahmed b. Hanbel, II, 235, r. 7206.

O, anasının yemeklerini, fileyi getirmiş otobüsün rafına koymuş.

Şimdi yiyecek mi bu çocuk bunları? Yiyebilecek mi?

Yiyemedi. Torbanın içinde olması, yemek demek değil. Biraz sonra yolcunun omzuna bir şeyler damlamaya başlamış. Bir baktı ki yukarıdaki torbadan geliyor. Elbisesine hem bal hem yağ damlamış, berbat olmuş. Bir sinirlenmiş, torbayı kaldırmış, savurmuş otobüsün penceresinden atmış.

Onun için Hocamız *rahmetullahi aleyh* Mehmed Zahid Kotku Efendimiz buyururdu ki;

“Evladım rızık insanın boğazından geçendir.”

Boğazından geçmedikten sonra işte o rızık değil. Anası “Evladım askere gidiyor, orada yesin.” diye koydu. Ne güzel hazırlamıştır dolmaları, sarmaları, yemekleri... Ama yiyemedi. Otobüsten

atıldı, kurtlar, kuşlar yedi. Nasip... Allah onlara nasip etti. Kime nasip edeceği belli olmaz. Rızık öyle.

“Rızık insanın boğazından geçendir...”

Bankada duran para rızık mı?

Değil.

Torbada duran, buzdolabında duran rızık mı?

Değil. Boğazından geçtiği zaman rızık. Geçmediği zaman bir şey yok. Rızık Allah veriyor. Zenginliği Allah veriyor. Fakirlikten Allah kurtarıyor.

Allahu Teâlâ hazretleri *Ganiyyun, Muğnî, Mâniu, Mu'tî*. “Zengin eden de o, veren de o, alan da o.”

Onun için ne yapacak?

Emir tutacak; haccı, umreyi yapacak. Birini yaptı mı ötekisini [ihmal etmeyecek.]

Kimisi hacc-ı ifrâd yapıyor. Hacc-ı ifrâd yapmak da var, olabilir, hacc-ı ifrâd

yapabilir. Ama Peygamber Efendimiz “Haccı, umreyi birbirine ekleyin.” buyurmuş. İkisini birden yapmayı tavsiye buyurmuş.

“Daha önceden geldiğim zaman yaptım hocam. Şimdi sadece hacc-ı ifrâd yapacağım.”

Tamam öyle ama hiç yapmamışsa haccı da umreyi de beraber yapsın.

Gelelim sonuncu hadis-i şerifimize;

Bu müjdeleri unutmayın. Ömür artıyor, rızık artıyor, fakirlik gidiyor, günahlar gidiyor. Bunları unutmayın elhamdulillah.

Birisi anlatıyor ki;

Kim anlatan?

Abdurrahman b. Şimâse. *Bi-kesr-i şîn.*

Bu anlatıyor;

قَالَ حَضَرْنَا عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ، وَهُوَ فِي سِيَاقَةِ
 الْمَوْتِ، فَبَكَى طَوِيلًا، وَقَالَ: فَلَمَّا جَعَلَ اللَّهُ
 الْإِسْلَامَ فِي قَلْبِي أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْسُطْ يَمِينَكَ
 لِأُبَايِعَكَ، فَبَسَطَ يَدَهُ، فَقبَضْتُ يَدِي، فَقَالَ: «مَا
 لَكَ يَا عَمْرُو؟» قَالَ: أَرَدْتُ أَنْ أَشْتَرِطَ قَالَ:
 «تَشْتَرِطُ مَاذَا؟» قَالَ: أَنْ يُغْفَرَ لِي قَالَ: «أَمَا
 عَلِمْتَ يَا عَمْرُو أَنَّ الْإِسْلَامَ يَهْدِمُ مَا كَانَ قَبْلَهُ،
 وَأَنَّ الْهَجْرَةَ تَهْدِمُ مَا كَانَ قَبْلَهَا، وَأَنَّ الْحَجَّ
 يَهْدِمُ مَا كَانَ قَبْلَهُ

*Kâle hadarnâ Amre'bne'-l-Âsi ve hüve
 fî siyâkati'l-mevti. Fe-bekâ tavîlen ve
 kâle felemmâ ceale'llâhu'l-İslâme fi kalbî
 eteytü'n-Nebiyye sallalâhu aleyhi
 veselleme fe-kultü yâ resûlallâhi usbüt
 yemîneke li-ebâyiake fe-besate yedehû
 fe-kabedtü yedî. Fe-kâle: mâ leke yâ
 amru? Kâle: Eradtü en eşterita. Kâle:*

*teşteritu mâzâ? Kâle: En yügfera lî. Kâle: Emâ alimte yâ Amru enne'l-İslâme yehdimu mâ kâne kablehû ve enne'l-hicrete teheddemü mâ kâne kablehâ ve enne'l-hacce yehdimü mâ kâne kablehû.*¹²

Kâle hadarnâ Amre'bne'-l-Âsi radiyallahu anhümâ. Anhu demiş ama anhumâ demek lazım. Amre'bne'-l-Âsi ve hüve fî siyâkati'l-mevti “Ölmek üzereyken yanına vardık.” diyorlar.

Amr b. el-Âs Mısır fatihi. Mısır'ı fetheden kişidir. Abdullah b. Amr babasıdır. Abdullah b. Amr'ın kabri, Mısır'da, Fustat'ta. Bu da orada gibi hatırlıyorum.

Fe-bekâ tavîlen. Ölmek üzereyken bu adamın yanına bu adını okuduğum şahıs gitmiş. Ölmek üzere olan uzun uzun çok ağlamış.

Fe-lemmâ cealallâhu liye ve kâle.

¹² Müslim, “İmân”, 192; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IX, r. 167; İbn Hüzeyme, *Sahîh*, IV, r. 131.

Demiş ki;

Fe-lemmâ ceale'llâhu'l-İslâme fi kalbî eteytü'n-Nebiyye sallalâhu aleyhi veselleme fe-kultü.

Mısır fatihi Amr b. el-Âs uzun uzun ağladıktan sonra müslüman olacağım diye eski hatırasını anlatıyor;

“Allah beni İslâm'a yönelttiği zaman Resûlullah'ın yanına geldim...”

Fe-kultü yâ Resûlallâhi usbüt yemîneke li-ebâyiake. “Yâ Resûlallah uzat elini sana bey'at edeyim.” dedim.

Bey'at etmek ne demek?

Antlaşma yapmak demek. Peygamber Efendimiz'le erkekler bey'at edecekleri zaman el tutuşurlardı.

“İslâm'ın emirlerini tutacağım, sana tabi olacağım. Ferah zamanında, üzüntülü zamanında, genişlikte darlıkta, her hâlükârda sana itaat edeceğim yâ Resûlallah. Senden ayrılmayacağım efendim!” diye Resûlullah'ın söylediği

şartlar üzere itaatlerini arz ederlerdi.
Bağlılıklarını beyan ederlerdi.

Buna *mubâyaa*, *bey'at*, derler.

“Bey'at etmek için uzat elini yâ
Resûlallah!” demiş.

Fetih sûresini çoğunuz ezbere
bilirsiniz;

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا^{١٣}

*Innâ fetehnâ leke fethan mübînâ.*¹³

İkinci sayfasının başındaki âyet-i
kerîme'de deniliyor.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ اِنَّ الَّذِیْنَ
یُبٰیِعُونَكَ اِنَّمَا یُبٰیِعُونَ اللّٰهَ یَدُ اللّٰهِ فَوْقَ
اَیْدِیْهِمْ

Bismillâhirrahmanirrahîm.

*Innellezîne yübâyiûneke.*¹⁴ “Ey Resûlüm!
Seninle bey'at edenler, bey'atlaşanlar,

¹³ 48/Fetih, 1.

¹⁴ 48/Fetih, 10.

senin elini tutup da ‘Yâ Resûlallah! Senin Resûlullah olduğunu kabul ettik, sana bey’at edeceğiz.’ diyenler.” *İnnemâ yübâyiûnallâh.* “Sadece ve sadece Allah’a bey’at etmiş demektir.”

Sana yapılan bey’atın anlamı, mânası nedir?

Allah’a bey’at etmek demek. İnsan Allah’ı göremez.

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ

Lâ tûdrikühü’l-epsâr. ¹⁵ “Allah’ı göremez.”

Onunla nasıl bey’atlaşacak?

Resûlüyle bey’atlaştığı, bey’at ettiği zaman Allah’la bey’at etmek olduğunu bu âyet-i kerîme’de Allah kesin bildiriyor.

Peygamber Efendimiz’e bey’at eden kime bey’at etmiş oluyor?

¹⁵ 6/En’âm, 103.

Alemlerin Rabbi Rabbe'l-alemîn,
Hâlıkımız'a bey'at etmiş oluyor.

Güzel bir şey söyleyeyim. Hoşunuza
gitsin, ağzınıza tat gelsin;

Hâcer-i Esved'e istilam edenler
Allah'la bey'at etmiş gibi oluyor. Hadîs-i
şerîflerde öyle...

“Peygamber'e elimi süremedim.”

“Üzülme, uzaktan işaret de olsa
yeter.”

*Bismillâhi Allahu Ekber. Bismillâhi
Allahu Ekber. Bismillâhi Allahu Ekber.*

Kimse olmasaydı gidecektin
öpecektin. Öpemedi, uzaktan işaretle el
sürüp öpme işareti ile o da öpmüş gibi
oluyor. Hâcer-i Esved'e istilam edenler,
selam verenler.

İstilam ne demek?

Selam vermek. Peygamber Efendimiz;
“*Bismillâhi Allahu Ekber. Allahla*

mübâyaa, bey'atlaşma yapmış demektir.” diyor.

Nasıl bey'atlaşmış oluyor?

“Yâ Rabbi! Ey Kâbe'nin Rabbi! Ey Mescid-i Haram'ın Rabbi! Ey yerin göğün Rabbi! Ey insanların Rabbi Yaradanımız! Ve âlemlerin Rabbi! Ben sana söz veriyorum, bundan sonra senin iyi kulun olacağım.” demiş oluyor. Söz vermiş oluyor.

Onun için hacılık çok önemli. Hacılıktan sonrası da çok önemli.

Melekler, ârifler, bilenler; “Sen Kâbe'ye gitmedin mi? Tavaf yapmadın mı? Hâcer-i Esved'i istilam etmedin mi? Allah'a söz vermedin mi? Niye bozuyorsun anlaşmayı? Niye yine günahlara dalıyorsun?” der.

“Hacı, hacı, kendine gel!”

Hacı ne demektir?

Arapça *hacî* “benim hacım” demektir. Sonundaki “i” “benim hacım” demek.

Arapça *Kalemî* ne demek?

“Benim kalemim.”

Beytî ne demek?

“Benim evim.”

Veledî ne demek?

“Benim çocuğum.”

Hacî ne demek? Aslı *hâccî*.

“Ey benim hacım!” demek.

Hacım ne yapıyorsun ya?

Senin hacılığına yetişemiyorum.

Yalan, dolan, günah, haram.

Ârif olan “Sen hacca gitmedin mi?”
der. Bilen söyler.

Melekler söyler. “Hacı ne yapıyorsun
ya? Defterin tertemiz olmuştu yine
kirletiyorsun. Gene günahlarla
doldurtuyorsun.”

*Innellezîne yübâyiûneke innemâ
yübâyiûnallâh.* “Seninle el tutup

bey'atlaşanlar sana bey'at edenler Allah'a bey'at etmiş demektir.”

Yedullâhi fekkâ eydîhim. “Seninle bey'atlaşanların elleri Allah'ın eli üzerindedir.”

İki kişi bey'at ederken ne yaparlar?

Birbirlerinin elini tutarlar.

“Ben de katılıyorum” diyen birisi ne yapar?

O da elini onun üstüne koyar. “Tamam” mânasına eller üst üste konulur. Resûlullah'ın elini tutup da ona bey'at eden insanlar Allah'ın eli de onların elinin üzerinde, Allah'la öyle bey'atlaşmış oluyor, anlamı o kadar derin, o kadar yüksek.

Hâcer-i Esved'i selamlamanın da anlamı o kadar yüksek.

*O mâhîler ki deryâ içredir, deryâyı bilmezler.*¹⁶

¹⁶

Hayalî Divanı, s. 107.

Şair ne demiş?

“O balıklar ki denizin içindedir denizden haberleri yoktur.”

Biz öyleyiz.

Denizin içindeki balık denizi ne zaman anlar?

Oltaya tutulup da dışarı çıktığı zaman anlar. Çırpınır o zaman; çırpın Allah'ım çırpın. Vay be deniz ne güzelmiş, meğer aşağısı, benim etrafım, çevrem ne güzelmiş, o zaman anlar denizi.

Biz de dünyayı ne zaman anlayacağız? Dünyayı, Hanya'yı, Konya'yı ne zaman anlayacağız?

Ölünce.

النَّاسُ نِيَامٌ، فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهُوا

en-Nâsu niyâmun fe-izâ mâtu'n-tebehû. ¹⁷

¹⁷ Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, VII, 52.

en-Nâsu niyâmun. “İnsanlar uykuda...”
Horul horul uykudalar. *Ve izâ mâtû.*
“Öldükleri zaman...” *İntebehû.* “O zaman
uyanırlar, uyku biter.”

Öldüler ama. Bu âlemin işi bitti.
Ölünce gözleri açıldı. Uyandılar ama
faydası var mı?

Gitti. İnsan öldü mü ameli biter.
Defteri kapanır.

*İllâ min selâs.*¹⁸ “Üç kişinin defteri
kapanmaz.”

Ötekilerin defterleri kapanır.
Defterleri dürülür. Kabirdeki pişmanlık;

18

إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ: إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ
جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ

Müslim, "Hibât", r. 14; Ebû Dâvud, "Vesâyâ", 14, r. 2880; Tirmizî, "Ahkâm", 36, r. 1376; Nesâî, "Vesâyâ", 8, r. 3651; İbn Hibbân, *Sahîh*, VII, 286, r. 3016; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, XI, 343, r. 6457; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VI, 455-456, r. 12635; Beyhakî, *es-Sünenü's-suğrâ*, II, 372, r. 2331; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, V, 121, r. 3173; Deylemî, *el-Firdevs*, I, 283, r. 1109; Buhârî, *el-Edebü'l-müfred*, I, 28, r. 38.

“Ah şöyle yapsaydım, böyle yapsaydım.”

Fayda etmez. Üç kimse hariç;

Arkasından hayırlı evlat; kendisine dua eden evlat bırakanın defteri kapanmaz. Evlat hayır işledikçe, dua ettikçe ölen adamın defterine sevap yazılır.

Evlatlarınızı iyi yetiştirmek en büyük amacınız, gayeniz olsun. Çünkü öldükten sonra da sevap kazanacaksınız. Evlatlar sizin, bizim sermayelerimiz. Onları hayırlı yetiştirmek için ne kadar para harcasak yeridir. Yurt dışına göndersek, Arabistan’a göndersek, hafız yapsak, okutsak, kurslara para versek, ne yaparsak yapsak, iyi yetiştirsek hepsi revadır, fedadır.

Neden?

Hayırlı evlat insanı öldükten sonra bile kollar, öldükten sonra bile defterine sevapları göndertir. Sevapları yazdırır. Ölmüştür adam ama defterine yazılar yazılır durur. Sevaplar yazılır durur. Kabre

günahlı girer, günahkâr bir ölü olarak kefenle yatırılır.

بَعثُ بَعْدَ الْمَوْتِ

Be'sü ba'de'l-mevt. “Mahşer günü kabirden kalktığı zaman kabrinden günahsız kalkar.”

Bu adam günahlı gömülmüştü, çok günahları vardı. Onun evlatları arkasından çok hayırlar işlediler işlediler günahları silindi. İşte sevaba döndü.

Hayırlı evlat yetiştirin. Biz vakıf olarak, İskenderpaşa tekkemiz olarak hemen insan yetiştirme çabalarına giriştik. Çocuklarımızı iyi yetiştirelim diye mektepler açtık... Mektebe gitmeyenler yetişsin diye kitaplar yazdık. Okusunlar diye dergiler çıkarttık. Erkekler okuyor kadınlara da aynı dergiyi çıkartalım diye kadın dergisi, *Kadın Aile Dergisi* çıkarttık.

Niye yaptık bunları?

İslâm'ı öğrensin kardeşlerimiz diye. Kardeşimiz ve kardeşimiz olmayanlarımız. Yabancılar. Tebliğ ve irşad. Kendi kardeşlerimizi yetiştirmek bilmeyenleri de doğru yola çekmek için. Yayınevi, dergi, kitap, gazete, çıkarttık. Böyle uğraşıyoruz, dalgalarla, okyanus dalgalarıyla mücadele ediyoruz.

Çıkacak çünkü yazdıkça her gün okunuyor. Kitabı okumayan adam; gazetenin her tarafını okuyor. Millet ilanlarını bile okuyor. Hayret edilecek bir şey. İlanlarını bile okuyorlar. Her tarafını bitiriyor, posasını çıkarıyor gazetenin. Gazete çıkarttık.

Konuşmalarımız yayılsın, dinlensin diye radyo kurduk elhamdülillah.

Neden yaptık?

Duyulsun, dinlensin bu âyetler, bu hadisler. Şimdi bunları banda alıyorlar, arkadaşlara vereceğiz, gazetede, kitapta, radyoda, televizyonda yayınlayacaklar.

Geçen gün birisi beni uzak bir camiye götürdü. Aziziye'nin Sevr dağına dönülen köşesine gittik; orada bir camiye.

Ben sünneti kılarken birisi yanımda şöyle baktı baktı baktı. Namazı bitirdikten sonra geldi kucakladı şap şup yanaklarımdan öptü, yanaklarımı ıslattı filan...

“Sen Es’ad Hoca mısınız?” dedi.

“Es’ad Hocayım.”

“Seni televizyondan tanıyorum.” dedi.

Daha önce tanışmamışız. Televizyondan tanıyormuş beni.

Bir tanesi daha geldi. “Şimdi tanışalım o halde” dedim.

“Sen nerelisin?”

“Erzurumlu.”

“Sen nerelisin?”

“Çankırılıyım.”

Çalışmak lazım.

Bu kadar ne diye açıldık?

Geriye dönelim şimdi. Çok açıklara gidince boğulur insan. Kıyıdan çok uzaklaştı mı yorulur, boğulur. Geriye kıyıya.

Be deryâ der menâfı' bî-şümâ est.

Eger hâhî selâmet der-kenâr est.

Özbekistan'dan gelen kardeşler bu parçayı bilirler.

“Denizde faydalar çoktur ama selamet kenardadır. Denizde fayda çok ama nemelazım selamet kenardadır.”

Denizde inci, mercan var ama selamet kenardadır.

Ağladı ağladı, uzun uzun Amr b. el-Âs *radıyallahu anh* anlatmaya başladı, dedi ki;

Allah bana İslâm'ı nasip edince Resûlullah'ın yanına gittim ve dedim ki;

“Yâ Resûlallah! Uzat elini de seninle bey’atlaşayım.”

Bey’atlaşmaktan açtık bunları. Ama yarım kaldı;

“Üç kişinin defteri kapanmaz...”

Birisi, *veledün sâlihün yed’û lehû*.
“Hayırlı evlat bırakan.”

İlmin yüntefeu bihî. “Geride okunup istifade edilen ilmî bir eser, ilim bırakan.”

Onun defteri kapanmaz. Adam kitap yazmış, ölmüş. Kitabı okudukça onun amel defterine sevap yazılır.

İmam Gazzâlî *rahmetullahi aleyh* ne zaman öldü?

1111 miladî yılında ölmüş.

“Nereden hatırlıyorsun bunu hocam?”

“Dört tane bir olduğu için hatırlıyorum.”

1111 miladî senesinde ölmüş İmam Gazzâlî. Hatırda kolay kalır. Siz de unutmazsınız artık.

“İmam Gazzâlî ne zaman ölmüş?”

“1111.”

İran’ın Horasan tarafında Tus şehrinde yaşamış. Tus’lu İmam Gazzâlî...

İmam Gazzâlî 1111 yılında ölmüş de defteri kapanmış mı?

Kapanmadı.

Neden?

Evimde kütüphanede İmam Gazzâlî’nin kaç tane kitabı var.

Kimyâ-ı Saâdet yok mu? Okumuyor muyuz?

İhyâ ulûm yok mu? Okumuyor muyuz?

Âbidler Yolu yok mu? Okumuyor muyuz?

Eyyühe’l-veled yok mu? Okumuyor muyuz?

Kaç tane kitabı varsa okudukça ona sevap yazılıyor. Sadece bir alime.

Bu hadisleri birisi yazmış; aramış, toplamış, hadis kitabına yazmış. Bu kitaba da gelmiş. Bu hadisleri kim toplamışsa o da sevap alıyor. Bu ilmi ben size okuyorum siz de öğreniyorsunuz... Bunun öğrenilmesine vesile olan kimler varsa bu hadisleri söyleyen, toplayan, buraya yazan, hepsi sevap alıyor. Siz de bunu öğrenip başkasına anlatırken gene sevap alacaksınız. Faydalanılan bir ilim malzemesi kaynağı, ilim sayesinde...

Bir talebe yetiştirmiş ki adam çok büyük hocaydı, allâme idi, hiç kitap yazmadı. Vah vah vah. Bir talebe yetiştirdi ki tam kendisi gibi. Medresede anlatıyor anlatıyor, herkes dinlerken mest oluyor, talebeleri çok güzel yetiştiriyor. Tamam o da talebe yetiştirmiş. O talebesi çalıştıkça o hocaya sevap gelir.

Mehmed Zahid Hocamız bizi yetiştirdi. Biz onun yanına derviş olarak geldik, diz çöktük. Yetiştirdi, öğretti. Biz de öğrendiklerimizi size anlatıyoruz. Hocamız

kazanıyor. Herkes kaç kişi sabah namazından sonra işrak vaktine kadar kalıyorsa ondan öğrendiği için kazandığı sevabın bir misli Hocamız'a gidiyor. Sebep oldu, öğretti o ilimden istifade ediliyor.

Faydalanılan ilim bırakanın defteri de silinmez. Hayırlı evlat bırakanın da defteri kapanmaz; o da sevap kazanır durur.

Üçüncü bir şey var defteri kapanmamasınının *ev-sadakatün câriyetün*.

Câriye ne demek?

Cereyan eden demek. Yoksa “kadın, köle” mânasında değil. *Sadakatün* sözünün sıfatı.

“*Câriye sadaka*” ne demek?

“Devam eden sadaka” demek. Çeşme devamlı güldür güldür akıyor. Onun gibi. Sadaka bir defa veriyorsun bitti.

Ne yaptın?

Demin o adamın yanına gittin ne yaptın?

Adama bir sadaka verdin. Fakir gördün acıydın, bir sadaka verdin. Tek bir sadaka, bitti.

Sadakatün câriyetün ne demek?

Câri, devam ediyor, *câriyetün*, cereyan edip duruyor. Boyuna kazanıyor.

O nasıl olur?

Adam bir çeşme yaptırmış. Suyu içildikçe sevap kazanır. Adam bir ağaç dikmiş, meyvesi yenildikçe sevap kazanıyor. Hatta kuş yese bile. Dalına konsa kuş, meyvesini gagalasa. -Bizim incirleri bize bırakmıyor kuşlar. “Şu kızarmış biraz olgunlaşmış” diye beklerken bakıyoruz kuşlar gelmiş, yemiş, bitirmiş.- Afiyet olsun, ama ağacı dikene kuş yese bile sevap var.

“Şu ağaç çok koyu gölgesi, çok güzel, şunun altında biraz dinlenelim.”

Altına girip oturuyor, güneşten biraz dinleniyor gölgede. Gölgesinden istifade etse bile o ağacı dikene sevap var.

Onun için biz Türkiye’de... -Ben Türkiye’ye çok acıyorum. Çok zavallı bir ülke Türkiye. İç Anadolu’ya girdin mi çorak. Her taraf çıplak; çok acıyorum- ...Her tarafı ağaç doldurmamız lazım. Herkes yüz tane ağaç dikse, her taraf orman dolar. Herkes yüz tane ağacı öldürüyor, kesiyor da hiç dikmiyor.

Ormansız olan yerler eskiden ormanken neden ormansız kalıyor, neden?

Kesilenin yerine dikilmediği için.

Niğde’de Bor’da bana anlattılar; dağlarında bir insanın kucaklayamayacağı kadar ağaç kökleri varmış. Şimdi Hasan Dağı’na bakıyorsun çıplak, acıyorum...

Onun için çevre dernekleri kurduk ki ağaç dikilsin diye. Satın alın araziyi, ağaçlandırın. Ortasına da park yapın. Çoluk çocuğunuzla cumartesi pazarları gidersiniz. Herkes bir köşesine sahip olsun, orada ağacını diksin. Su yoksa gitsin

arabasının arkasına iki tane bidon koysun, hafta sonlarında ağacını yetiştirsin sulasın.

Neden?

Sadaka-ı câriye olur da ondan.

Ağacın sadaka-ı câriye olur.

Veyahut mektep yapmış içinde okuyorlar; cami yapmış içinde namaz kılınıyor.

Allah hepimize birer tane birden fazla kaç tane nasip olursa cami yapmak nasip etsin. Mescit bile olsa, yolun kenarında çardak bile olsa, namazgâh bile olsa sevap. İşte onların defteri kapanmaz ötekilerin kapanıyor.

Ağlamış ağlamış demiş ki ben müslüman olacağım zaman Resûlullah'ın yanına gittim dedim ki;

“Yâ Resûlullah! Uzat elini de seninle bey'at edeyim.”

Daha önce müslümanlarla uğraşmış bir insandı bu. Savaşlarda Peygamber

Efendimiz'e karşı çarpışmış bir insandı. Sonra gönlünü Allah çevirdi, İslâm'ı nasip etti. Gidecek Resûlullah'a bey'at edecek, müslüman olacak. Daha müslüman değil. Müslüman olmak üzere uzat elini diyor...

Fe-besat yedehû fe-kabedtü yedî "O elini uzattı."

Peygamber Efendimiz bey'atlaşalım diye elini uzattı. *Fe-kabedtü yedî*. "Ben elini tuttum."

Uzat elini, eline sarılayım da sena bey'at edeyim niye düşünüyorsun şimdi. Resûlullah elini uzattı boşlukta eli. O eli tuttu.

"Elimi geri çektim, elimi alıkoydum." diyor.

Fe-kâle: Mâ leke yâ Amr. Peygamber Efendimiz "Ey Amr b. el-Âs ne oluyor sana? Niye elini geri çektin?" dedi.

Adam, bu rahmetli çok kurnaz. Arab'ın duhâsından, dâhilerinden, dâhiler arasından ismi geçen bir şahıs. Kurnaz.

Elini çekiyor. Peygamber Efendimiz de soruyor;

“Ne oluyor sana ey Amr? Niye hem ilk önce elini bana uzattın uzat elini de seninle bey’atlaşayım yâ Resûlallah dedin. Ben uzatınca çektin?” diye sordu.

Meraklı değil mi? Gözünüzün önüne geliyor sahne. Şimdi ben burada bıraksam yarına kadar uykunuz kaçır. Acaba sonra ne oldu diye film yarısında kesilmiş gibi. Ama okuyacağım sonuna kadar inşaallah. Allah ömür verirse...

Kâle: Eredtü en eştaru. “Yâ Resûlallah! Şart koşmak isterim de ondan.”

Şartım var demek istiyor. “Şart koşmak istedim de ondan elimi çektim.” diyor.

Peygamber Efendimiz’e bey’at edecek ama hazır fırsatı bulmuşken şart koşacak. Çünkü eski suçları var. Eskiden müslümanların karşısına çıkmış, çarpışmış

bir insan. Korkuyor. Şart koşacak. Ben anlıyorum neden öyle yaptığını.

Peygamber Efendimiz;

Kâle: Teşteretü mâzâ? “Ne şart koşmak istiyorsun, şartın ne?” diye sordu.

Neyi şart koşuyorsun? Şartın ne? Ne istiyorsun? Dileğin ne?

Kâle: En yuğfere lî. “Mağfiret olunmamı şart koşuyorum. Allah benim geçmiş günahlarımı afv u mağfiret etsin. O şartla sana bey’at edeceğim.”

Affını, eski defterin silinmesini, kapanmasını istiyor.

Peygamber Efendimiz buyurdu ki;

Kâle: E ma alimte. “Hiç bilmedin mi ki sen duymadın mı ki.” *Enne’l-İslâme yehtimu mâ kablehû.* “Müslüman olmak daha önceki günahların hepsini yıkar, devirir, yok eder gider.”

Onu bilmiyor musun? Duymadın mı?

Evet. Bir insan kafirken, müşrikken, müslüman oldu mu evvelki günahlarının hepsi silinir.

Allahu Ekber!

Müslüman olmak ne kadar güzel bir şey. Şu müşrikler şu kafirler bunu bilseler.

Bilmez, neden?

Biz anlatmıyoruz. Bizde iş yok. Halbuki onun müslüman olmasına biz sebep olsak ne kadar sevap kazanacağız. Çalışmıyoruz. Bakkalda çalışıyoruz da daha kârlı işlerde çalışmıyoruz. İşçilik yapıyoruz, amelelik yapıyoruz. Elin adamına, sabahtan akşama kazma sallayıp, kürek sallayıp işçilik yapıyoruz, ter döküyoruz da Allah'ın yolunda çalışıp da daha büyük kârlar sağlamıyoruz. Biz müslümanlar çok şaşkınız çok!

Bugünlerde yanımda bir kitap var, onu okuyorum. İslâm'ın Güneydoğu Asya'ya nasıl geldiği, nasıl yayıldığı, Endonezya, Malezya oralara nasıl gitti?

Tüccarlar vasıtasıyla gitmiş. Adamlar oradan amber, baharat, tarçın getireceğiz diye ticaret yoluyla gitmişler ve böyle yayılmış.

Üzüldüm.

İlk müslümanlar gittikleri yere sırf İslâm'ı yaymak için giderlerdi. Sırf cihat için giderlerdi. Sonra gevşemiş müslümanlar. Ticaret için gitmişler de namaz kılarken ötekileri müslüman etmişler. Halbuki dünyanın her yerine sırf İslâm'ı yaymak için gidecek bir zümre olması lazım. Müslümanların hepsi öyle olması lazımdı. Sahabe-i kirâm gibi olması lazımdı. Öyle değiliz. İş yok bizde. Yazıklar olsun bizim Müslümanlığımıza! Kusurluyuz. Herkes kendi işinde gücünde. Sanki kâr ediyoruz. İşte her iş ters gidiyor. Piyasa alt üst oluyor. Dünyanın iktisadî, ekonomik dedikleri bunalımlar, kriz dedikleri sarsıntılara, kârları alıp götürüyor.

Neden?

Allah yolunda gitmeyince, kâr etmek istiyorsun istiyorsun olmuyor. Böyle gideceğine böyle gidiyor işte. Var mı bir diyeceğin?

Allah para harcayınca zengin ediyor da fakirliği yok ediyor da, yolunda gitmeyince, zenginliği ilerlettirmiyor da fakir yapıyor.

Var mı bir diyeceğin?

Oh olsun! İyi de oluyor. Allah'ın her şeyi iyi. Neylerse güzel eyler. Bizim gibi edepsizlere çok daha cezalar lazım.

Biz nasıl müslümanız ki İslâm için çalışmıyoruz? İslâm için biz çalışsaydık dünyada kâfir kalır mıydı? Şu bilgileri anlatsaydık. Allah'ın birliğini anlatmak zor mu? Bu putların tapılacak bir şey olmadığını anlatmak zor bir şey mi?

Çalışmamışız. Elin, başka dinin mensubu yamyamların diyarına onların dinine çekmek için misyoner gönderiyor. Adamlar orada fok balığı yakalamışlar.

Eskimoların hayatını görüyorum buzların üstünde, fok balığını yakalıyorlar. Buza testereyle delik açıyor. Oradan oltayı atıyor fok balığını mızrakla, deliğe nefes almaya gelirken yakalıyor. Koca balığı çekiyor. Tulum gibi yağlı bir balık. Buradan duvar kadar var. Kalın, büyük balık. Çekiyor tamam; balık yakalıyor. Balığın karnını yarıyor. Ondan sonra vıcık vıcık, kanlı kanlı, parça parça, çoluğuna çocuğuna dağıtıyor. Çatır çatır yiyorlar. Pişirmek filan yok. Buzların arasında. Acıdım. İbtidaî geliyor. Elleri yüzleri kan çatır çutur yiyorlar. Pişirmek filan yok. Buzdan, zaten evleri.

O adamların yanına o papaz gitmiş o buzdan klübelerin yanına küçük bir kilise yapmış. Onları çağırıyor. Geliyorlar kiliseye oturuyorlar. Bir şeyden haberleri yok. Adam kalkıyor kitaptan bir şeyler okuyor. Onlar oturuyorlar. Gösteriyor televizyonda, ama artık nasıl oraya çekiyorsa çoluğu çocuğu. Uyuyan uyuyor

da anlayan anlıyor onlar artık o dinin mensubu oluyor. Şuurlu olan şuurlanıyor. Onların çocuklarını alıyor, kolejlerde okutuyor. Tekrar oraya papaz gönderiyor. Onların dilini iyi anlar diye. Yayıyor kendi dinini...

Biz niye yapıyoruz?

İşte misal.

Biz niye yapmıyoruz?

Var mı tanıdıklardan Eskimolar diyarına gitmiş bir insan?

Yok. Yok.

Var mı Güney Amerika'ya Brezilya'ya giden, gitmiş bir insan?

Yok.

Var mı Çin'e gitmiş bir insan?

Yeni yeni. Yeni yeni başladılar, birkaç kişiyi biliyorum. İslâm için çalışmak lazım!

Şimdi gelelim demiş; “Benim günahlarımın afv u mağfiret olunmasını

istiyorum.” O zaman Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

“Bilmiyor musun ki müslüman olduğun zaman eski günahlarının hepsi yıkılır, silinir, süpürülür, günah kalmaz.”

Müslüman olunca günah kalmaz. İşte biz de onun için başkalarını müslüman etmeye çalışalım diyorum.

d. Bir İnsanı Müslüman Etmenin Yöntemi ve Sevabı

Hacı dayılar, hacı amcalar, hacı ağabeyler, hacı kardeşler! İslâm için çalışalım diyorum birisini müslüman etmek çok sevaptır. Onun ömrü boyunca yaptığı bütün ibadetlerin sevabı sana gelecek. Bir misli. Ondan hiç bir şey eksiltmeyecek Allah. Ona verdiği kadar sen de sebep oldun diye sana da aynısını verecek.

Namaz kıldı, sen kılmadın ama sen onun müslüman olmasına sebep oldun. O namazın sevabı senin defterine geçecek. Oruç tuttu, hacca gitti, sevabı gelecek.

Sadaka verdi, hayır yaptı, zekat verdi; sevabı sana gelecek. Bir misli. Bir kopyası.

İyi değil mi?

“Hocam benden geçmiş. Sen ah benim karşıma gençliğimde çıkacaktın da ben de bu düşüncelere göre hayatımı düzenleyecektim de İslâm’a çağıran bir insan olacaktım.”

Olsun. Yaş yetmiş iş bitmişse çocuğunu yetiştir. Çocuğunun da içi geçmişse torununu yetiştir.

“Gel torunum ben seni çok seviyorum. Benim yapamadığım işi sen yap. Ben sana Mercedes alacağım, BMW alacağım. Sen yeter ki çalış. Hafız olursan BMW alacağım. Fakülteyi bitirirsen ev alacağım. Şunu yaparsan bunu yapacağım. Sana şu kadar maaş bağlıyorum, çalış...” desen.

Hacı baba zengin ya... Yapar.

Ben bütün aile efradına vaad ettim. “Kim hafız olursa bir araba alacağım.” Torun geldi diyor ki;

“Dede ne marka alacaksın?” Marka soruyor, benimle pazarlık yapıyor.

Dedim;

“Hangisini istiyorsun?”

“BMW”

“Tamam. Sana BMW alacağım.”

Gençlerin hoşuna gidiyor, BMW süratli filan diye. Kurnaz.

“Kaç model?”

“Kaç model” dedi, eski alırım diye korkuyor.

“Param olursa yenisini alacağım. Gıcır gıcır yenisini alacağım sen hafız ol.”

Bir tanesi sekizinci sayfada takıldı şimdi. Her cüzden sekiz sayfa ezberledi. Şimdi lise sonda. İmtihanlar var filan. Telefonla soruyorum, pek ilerlemiyor diyorlar. İnşallah dua edin, hacıların duası makbul. Evlatlarımız hafız olsun. Din alimi olsun.

Dine çağırana “*dâi*” derler. *Dâi*, davetçi.

Avrupalıların misyoner dediğine İslâm’da ne derler?

Dâi, derler.

Dâi, “davet eden” demek. İslâm’a davet eden.

Çoğulu nasıl gelir?

Duât, *duâ-ı İslâm* ne demek?

“İslâm’ın misyonerleri” demek. İslâm’ı yaymak için çalışan.

Çocuğunu gönder bir diyara. Ben şimdi arkadaşlara söylüyorum. Elhamdülillah, çok şükür yâ Rabbi, Allah beni uluslararası hoca yaptı. Türkiye hudutlarından çıktık, olduk uluslararası hoca.

Ben şimdi diyorum ki;

“Çocuklarınızı yetiştirin. Her birini bir ülkeye gönderin. Brezilya’da bir kapımız olsun. Gittiğimiz zaman kalacağımız bir arkadaşımız olsun. Bir camimiz olsun.”

Avustralya'da var üç dört tane. Mehmed Zahid Kotku Camisi var. Elhamdulillah! Sidney'de koca levhalı Mehmed Zahid Kotku Dergâhı var. Kimse bir şey demiyor orada. "Dergâh" demek Avustralya'da yasak değil.

Türkiye'de diyemezsin çünkü kanunlar var. Orada diyemezsin. Cami kuramazsın. Kurarsan Diyanet alır. Diyanet alırsa çalıştırmaz, ben alırsam çalıştırırım. Kur'an kursu kuramazsın. Diyanet'e vermen lazım. Diyanet'e verirsen hocası maaşlı memur. Kaytarır. Ben kendim çalıştırsam aşk ile şevk ile çalıştırırım; olmaz, olmaz.

Neden olmaz?

"İşte belki sen kötü telkinde bulunursun da, bilmem idare tehlikeye girer de, rejim bilmem batar da, yatar da..."

Öyle bir şey olmayacak, sadece Kur'an öğreteceğim. Gel incele. Diskoteklere, birahanelere bir şey demiyorsun...

Bursa'da tek bir cadde üzerinde 15-20 tane birahane saydım. Sosyal meskenlerden aşağı doğru dikkatimi çekti. Birahane, birahane, birahane tam unuttum ama 20'ye yakın; bir cadde üzerinde. Amma rağbet var, millete bak. Amma bira âşıklısı...

Satış olmasa, kâr olmasa o kadar açılır mı?

Kabahat millette... İçiyor, istiyor.

Bizim millet çok sopaya layık, çok!

Hacı olmasaydınız ben size gösterirdim. Siz hacısınız, siz sopaya layık değilsiniz. Burada dövme filan da yok ha... Cidal, kavga yok.

Emâ alimte enne'l-İslâme yehdimu mâ kâne kablehû. "Sen bilmedin mi yâ Amr b. el-Âs. Bilmedin mi sen İslâm olunca günahlar silinir."

e. Anadan Babadan Müslüman Olanların Tüm Günahlarının Affedilmesi

“Biz zaten babadan, dededen müslümanız.”

“Tamam bekle biraz, sabret. *Isbır yâ hâc.*”

“*Isbır yâ hac*” ne demek?

“Ey hacı sabret.” demek. *Isbır.* Sabırdan emir. *Yâ hâc.* “Ey hacı” demek. *Isbır yâ hâc.* “Sabret yâ hacı, dur bakalım.”

Tamam sen anadan, babadan müslümansen sana da müjde geliyor.

Enne'l-hacce yehdimü mâ kâne kablehû. “Hac da daha öncesindeki günahları yıkar, süpürür, götürür.”

Hedeme, yehdimü ne demek?

“Binayı yıkmak” demek. Buldozer geliyor binayı güldür güldür yıkıyor. Kürüyüp çukuru dolduruyor.

Bina nerede?

Gitti.

Ne oldu?

Buldozer yıktı, süpürdü, götürdü.

Hac da kendisinden evvelki günahları hedmeder, yıkar, götürür. Yıkar deyince yıkamaktan gelir diye anlaşılmasın diye de söylüyorum. Yıkıp, süpürüp götürür. Yıkıp götürür.

Ravâhu'bnü Huzeyme hâ kezâ, muhtasarat ... ve'nzur fî Mahîhî Müslim lî eksere min hâzâ mutavvalâ.

Bu ne demek?

“Burada kısaca anlattım” demek. Bunun daha uzun bir rivayeti var. İmam Müslim’in, *Sahîh-i Müslim*’inde... “İstersen oraya bak. Orada daha geniş izahat bulursun.” demek.

Ama bize lazım olan bu son cümleydi. Hac da daha önceki günahları yıkıyor. Gözünüz aydın, ne mutlu! Bütün mesele haccı güzel yapmak.

Güzel hacı olmaya, Allah yardım etsin.
Allah hepimizi haccı güzel yapmaya
muvaffak eylesin.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Evet dersimiz bitti. Hem de vakti de
geçirmişim 11'i çeyrek geçmiş ama söz
verdiğim için bunları kısaca
cevaplandıracağım.

SORULAR-CEVAPLAR

*Soru: Hocam, hacc-ı temettü'ye niyet
ettik. Gelirken bir umre yaptık. Ondan
sonra Arafat gününe kadar birçok umre
yapabilir miyim?*

Cevap: Yapabilirsin.

*Soru: Bazı hocalarımız umreyle
tavafın aynı olduğunu söylüyorlar.*

Cevap: Hayır. Tavaf, Kâbe'nin
etrafında yedi defa dönmek işine derler.
Her dönüşüne bir şavt denir. Yedi şavtla
Kâbe'nin etrafını döndü mü bir insan buna
tavaf derler.

Tavaf, namaz gibi bir ibadettir. İnsan bir çok tavaf yapabilir. Geçer, kalkar Kâbe'nin etrafında Hâcer-i Esved'de istilam ettikten sonra yedi şavt, dualar ederek dönerse ondan sonra iki rekat tavaf namazı kılar bir tavaf olur. Nafile bir tavaf olur. 10, 20, 30, 40 tane umre olmaz.

Umre nasıl olur?

Umre, bir kere ihramlı olacak. İhramı yokken olmaz. İhrama girmek için insan dışarıdan gelecek.

“Hocam ben zaten dışarıdan geldim.”

Tamam. Senin gibiler dış sayılan, fıkıh kitaplarında yazılan umre mescidi gibi bir yere gidecek. Mesela umre mescidine gidecek, gelecek.

20-25 km ilerde -10 riyal, 20 riyal vererek- umre mescidi var. Oraya gidecek. Orada bol yüz numaralar var, her şey var. Duş, gusül abdesti alacak, -Duş değil, sildik attık ağzımızdan. Duş değil...- İhram için gusül abdesti alacak, yıkanacak...

Ondan sonra ihram bezine bürünecek - Peřtamal ve üst bezi- Ondan sonra lebbeyk çekerek gelecek. Tavafı yapacak.

Bitmedi.

Tavaftan sonra, sa'y yapacak. Safa ile Merve arasında bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi... Yedi defa o mesafeyi gidip gelecek. Buna sa'y etmek deniliyor. Bir seferine, bir gidiş bir şavt deniliyor. Sa'y'in şavtı deniliyor.

Safa'dan Merve'ye gitti, bir. Merve'den Safa'ya geri geldi, iki. Safa'dan tekrar Merve'ye gitti, üç. Tekrar geri geldi, dört. Tekrar gitti, beş. Tekrar geri geldi, altı. Tekrar gitti Merve'de yedi. Tamam.

Oradan tıraş olacak. Ya saçını kısaltacak ya kazıtacak. Umre bitecek. Umre böyle.

Sadece tavafla umre aynı değil, aziz kardeşlerim.

Soru: Üç ayda hacca geldik, Ramazan Bayramı'ndan sonra umre yapabilir miyiz?

Cevap: Yapılabilir.

Üç aylık hacca geldik dediği, “Ramazan’da buraya geldik. Ondan sonra üç ay oldu.” demek. “Üç aylık hacca geldik.” sözünden maksadı bu.

Tamam. Buraya gelirken Ramazan’da zaten bir umre yaptı. Buraya geldi. Burada kaldı. İsterse yapabilir. İstemezse hac zamanına kadar buranın, Mekke’nin ahalisi gibi durabilir.

Soru: Kurbanlar için emirleriniz nedir?

Cevap: Bundan neyin kastedildiğini çok iyi bilemiyorum ama insanın kurbanını kendisinin gidip görmesi, kestirmesi emniyetli olur.

Çünkü bizim Hanefî mezhebinde bayramın birinci günü cemre-i Akabe dediğimiz büyük şeytan denilen yere yedi taş atacak, ondan sonra kurbanını

kesecek. Ondan sonra tıraş olacak. İhram bezinden öyle çıkacak. Sırası önemlidir. O bakımdan kurbanın kesildiğini görmesi iyi olur. Kendi işini kendisinin görmesi, kesmesi iyi olur. Ona dikkat edin.

Soru: “Ramazan Bayramı’nı burada yapan hacılarımız, kurban kesmeyecek.” diye bir söz söylenmiş.

Cevap: Kurban kesilmemesi hacc-ı ifrâd yapıldığı zaman olur. Burada kalan kimseler de Mekke ahalisi gibi oluyor. Fıkıh kitaplarında Mekke ahalisi hacc-ı ifrâd yapar diye yazdığından burada tam hacıların gününde ihrama girdiği zaman gidecek hac işini tamamlayacak. Kurban kesmek gerekmeyecek.

Ama Ramazan’dan sonra bir umre yaptıysa artık hacc-ı ifrâdlık meselesi biter, o zaman kurban kesmesi gerekiyor. Bir rivayete göre ceza olarak, bir rivayete göre de temettü gibi olduğundan. Ramazan Bayramı’ndan sonra eğer bir

umre yaptıysa mutlaka kurban kesmesi gerekir.

Soru: Babam vefat etti. Onun adına hacca geldim, annemle beraber. “Önce kendim için yapmalıydın.” diyorlar. Böyle bir zorunluluk var mı?

Cevap: Allah kabul etsin.

Başkasının namına hacca gelen bir insanın önce kendisinin haccetmiş olması lazımdır. Bazı alimlerimizin görüşüne göre. Şimdi bu kendi haccını yapmamışsa fakir bile olsa kendisi de ayrıca haccetmek boynuna borç olur. Bir sene de gelecek kendisi için haccedecek. Ama zenginse ayrıdır.

Haccı yapmış olan bir insan vekâlet alacaktı. O yapmadan gelmiş. Tamam babasının namına haccı tamamlasın. Allah kabul etsin. Bir sene de kendisi için gelecek.

Soru: Kaza namazı borcu olan tavaf mı yapsın yoksa eftal olan kaza namazlarını kılmak mı?

Cevap: Harem-i Şerîf'te en sevaplı ibadet tavaftır. 120 sevabın 60'sı tavaf yapanlara, 40'ı namaz kılanlara, 20'si de Kâbe-i Müşerrefe'ye bakanlara gider. Onun için tavaf daha sevaptır. Ama bunlar birisi olunca ötekisi olmayacak ibadetler değildir. Arada tavaf yapar. Bazı kerelerde kaza namazlarını kılar. Hepsi bir arada olur. Bu birisi ötekisini yaptırtmayan bir şey değil. Bir gün tavaf etti, artık ondan sonra hiç vakit kalmıyor mu?

Çok az bir şey. Hepsini yapabilir.

Soru: Kılınan kaza namazlar için de 100 kat sevap durumu geçerli mi?

Cevap: Sevabı, sevap olarak geçerlidir fakat hükmü 100 bin kadar değildir. O zaman kaç yıllık kaza borcu olan adam "Bir sefer namaz kılmakla kurtuldum." der. Öyle değildir. Sevabı çoktur ama kazaya

kalmış namazlarından sadece hangisini ödediye bir tanesini ödemiş olur. Çok sevaplı olur. Ne kadar sevaplı olsa vaktinde kılmanın ecrini alamaz ama çok sevaplı olur. Türkiye’de kaza namazı kılsaydı ona göre 100 bin misli daha fazla olur.

Soru: Hacc-ı temettüye niyet etmiştim. Önümüzdeki yedi-sekiz gün de umre yapalım mı? Tavaf daha efdal diyorlar.

Cevap: Evet, zaten temettü haccının umresini yapmış. Uygun olan, ihtilafsız olan tavaftır. Bu umre hususunda başka fikirlerde olan alimler de var.

O zaten umresini yapmış, sünnete uymuş. Peygamber Efendimiz’in tavsiyesini tutmuş. Onun sadece tavaf etmesi uygundur.

Soru: İnşallah Arafat’ta mânen temizlendikten sonra tekrar günah

işlerimde Rabbimin yüzüne bakarım diye ölümü istemek doğru mudur?

Cevap: “Ölümü istemek doğru mudur?” Ana soru bu...

Sebep?

Tekrar günah işlersem Rabbimin yüzüne nasıl bakarım. Onun için “Oralarda ölüvereyim de bir daha günah işlemeden kurutlayım.” gibi bir şey.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz hadîs-i şerîfinde buyuruyor ki;

“Müslümanın uzun yaşaması hayırlıdır. Çünkü uzun yaşayınca daha çok hayr u hasenât işler, daha çok sevap kazanır.” bir.

İkincisi;

Peygamber Efendimiz yine buyuruyor ki;

“Ölümü temenni etmeyiniz.”

Ölümü temenni etmek tavsiye edilmemiş.

“Ölümü temenni edecekseniz deyin ki; Yâ Rabbi! Yaşamak benim için hayırlıysa beni yaşat, ölmek hayırlıysa canımı al.”

Böyle edin. Allah’ın lütfuna bırakın demek istiyor.

Soru: Bir insan haccın sa’yını önce yapmak isterse ihramlı mı ihramsız mı yapacak?

Cevap: Bu mesele şudur.

Hacı ne yapacak?

Farz tavafını yapacak. Ondan sonra da arkasından Safa ile Merve arasında sa’y edecek.

“O zaman çok kalabalık diye önceden yapabilir miyim?” demiş oluyorlar.

Bu, hacc-ı ifrâd ve hacc-ı kırân yapanlar içindir. Hacc-ı kırân yapan isterse önceden o daha münasip zamanlarda bir tavaf yapar, arkasından sa’y yapar. Bu, haccının farz sevabından sonra yapması gereken sa’y yerine geçer.

Hacc-ı ifrâd yapan da hep ihramlı kalacak. Kudüm tavafını yaptıktan sonra yapar sa'yı o zaman da yapar, olabilir. Ama bu hacc-ı temettü yapanlar için değildir. Aynı ihramda olması lazım.

Soru: Harem-i Şerîf'te Kur'ân-ı Kerîm hatmetmenin sevabının derecesi nedir?

Cevap: Allahu a'lem namaz kılmak gibi 100 bin misli.

Soru: Kadın-erkek karışık, uygunsuz bir şekilde Harem'de yatıyorlar. Bunun hükmü nedir?

Cevap: Mescitte yatılabilir. Yatılmaz diye bir şey yok. Çünkü bu hac ibadeti zor bir ibadettir. Hacılar burada diyâr-ı gurbettedir. Kalkıp kendi kaldığı yere kolay gidemez gelemez. Başarır başaramaz. Kaybeder yolu vesaire... Yorulur, yorulduğu zaman yatıp uzanabilir. Uzanmanın bir mahzuru yok. Kadınlar kısmında kadınlar yatar. Erkekler kısmında erkekler yatar.

Karışık yatıldığı zaman neye dikkat edilecek?

Üstü başı açılmasın diye ona dikkat edecek. Yatılmaz diye bir şey yok. Mescitte yatılabilir. Mescit Allah'ın mescididir. Kul Allah'ın kuludur. Yatılabilir. “Yatılsın” demiyorum. “Yatarsa olabilir.” diyorum.

Yatılmasını tavsiye eder misiniz?

Etmem. Evinde uyu orada ibadet et. Ama ihtiyaç oluyor. Mecburiyet oluyor. Yoruluyor. Evini bulamıyor. Arkadaşları gelmemiş oluyor. Yatabilir.

Bir keresinde Peygamber Efendimiz Hz. Ali Efendimiz'in evine gitmiş;

“Yâ Fâtıma! Ali nerede?” demiş.

“Evden gitti.” demiş.

Yürümüş gelmiş, bakmış Hz. Ali Efendimiz mescitte yatıyor. Hatta biraz toprağa bulanmış. O zaman demiş ki;

“Kalk yâ Ebâ Turab.” “Ey toprak babası...” -topraklanmış olduğu için- “Kalk yâ Ebâ Turab” diye latife etmiş.

Hız. Ali Efendimiz'in bir lakabı da, künyesi de Ebû Turab'dır. “Toprak babası” demek. *Turab* “toprak” demek. *Ebû Turab* “toprak babası” demek.

Peygamber Efendimiz topraklandığı için “Kalk yâ Ebâ Turab” demiş, latife yapmış. Mescitte o yatıyormuş. Ashab-ı Suffe yerleri, yurtları olmadığı için mescitte yatarlardı.

Bizim böyle âşık arkadaşlar var. Ankara'dan geliyor. Parası çok değil. Ama haccı da yapmak istiyor. Fırsatını buluyor, geliyor. Belli bir yer de tutmuyor. İnsanın yerinin yurdunun olması büyük bir nimet. Tutmuyor. Mescitte yatıyor. Yüz numaralarda abdest alıyor. İbadetini ediyor. Tavukçudan kebabını alıyor. Peynir, ekmeğini yiyor. İbadete devam ediyor. Arada idare ediyor. Ev Allah'ın evi. Masrafsız idare ediyor. Bazıları fakir

olduğundan böyle yapıyor. Âşık-ı sâdık, fakir, parası o kadar yok, olabilir.

Soru: Şirketle hacca niyetlendik ve bizden 350 riyal kurban paralarını istediler. Sizin böyle bir teşkilatlanmanız var mı? Böyle bir şey siz yaptınız mı

Cevap: Tek başına insanın kurbanı kesecek bilgisi, görgüsü, tecrübesi burada varsa yapar. Olmayınca böyle topluca paralar isteniyor. Bazı arkadaşlar namına ötekiler bu işleri halledip yapıyorlar. Olabilir.

Soru: Birisi “Biz Mekke-i Mükerreme’ye Ramazan’da geldik.” diyor. “Bize âfaki olduğumuz için sadece hacc-ı ifrâd yapacaksınız.” dediler. Müjdeli hadisten faydalanmak için hacc-ı temettü yapsak olur mu?

Cevap: Alimler demişler ki Mekke ahalisinin haccı sadece hacc-ı ifrâddır. Mekke ahalisi sadece hac yapar. Dışarıdan gelen insan da Ramazan’da buraya geldi

umre yaptı. Ramazan'da umre yaptı ama hac mevsimi girmeden o zamanda umre yapmıştı. Hac mevsimi Şevval'de, bayramdan sonra başlıyor. Buraya geldi, umresini yaptı yerleşti.

Ne olmuş oldu?

Mekke ahalisi gibi oldu. Mekke ahalisi hacc-ı ifrâd yapar diye, onun için kitaplar böyle yazar. Hatta “Eğer umre yaparsa bu usûle uymadığı için kurban keser ama ceza kurbanı keser.” derler.

Alimlerin bu hususta çeşitli görüşleri var.

Peki bu durumda daha iyisi nedir?

Haccı bitirdikten sonra umre yapar. Hacdan sonra, hac, hacc-ı ifrâdı bitti. Ondan sonra bir ara umre mescidine gider. Oradan ihramlanır, bir umre yapar. Hacdan sonra olur.

Hız. Aişe validemiz buraya gelirken hanımlık hâli olmuş. Ahali ile beraber

umre yapamamış. Ondan sonra üzölmüş. Hac bittiği zaman Peygamber Efendimiz'e;

“Herkes hem hac hem umre yaptı. Ben kadınlık halleri dolayısıyla, o zaman mazeretim olduğundan umre yapamamıştım. Şimdi sadece hac yaptım döneceğim. Bu umresiz oldu.” deyince Peygamber Efendimiz yanına birisini katmış onu umre mescidine götürttürmüş. İhramlattırılmış, bir umre yaptırtmış. Buna dayanarak hacdan sonra umre yaparsa olur. O sevabı öyle almış olur. O cezalı dedikleri duruma düşmemiş olur.

Soru: Miras taksimatında erkek ve kadın eşitliği nasıl olmalı?

Cevap: Allahu Teâlâ hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'de buyuruyor ki;

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الأنثيين

*Yûsîkumullâhu fî evlâdikum li'z-zekeri mislu hazzı'l-unseyeyn.*¹⁹

Yûsîkumullâhu fî evlâdikum. “Allah evlatlarınızın arasında mirası taksimde size tavsiye ediyor ki...” *li'z-zekeri mislu hazzı'l-unseyeyn.* “Erkeğe kızın hissesinin iki misli verilsin.”

Allah onu tavsiye ediyor.

İslâm hukukuna, İslâm fıkına, Kur'an'a, İslâm dinine göre evlatlar arasında miras taksiminde ana kaide kızın hissesinden erkeğin hissesinin iki kat olması.

Misalle açıklayalım;

Bir adam öldü. Arkasından iki kızı var. Bir oğlu var. İşi sadece çözümlmek için hanımı da yok diyelim. Mesela hanımı da

¹⁹

4/Nisâ, 11.

çok önceden ölmüştü diyelim. Şimdi bu adamın mirası bir erkek iki kız arasında nasıl bölünecek?

“Üç mi bölünecek hocam?”

Hayır.

“Üç tane evi varsa her birisine bir ev mi verilecek?”

Hayır.

“Üç milyonu varsa bir milyon bir milyon bir milyon mu verilecek?”

Hayır.

Dörde bölünecek. Bir bir kızlara verilecek. Bir bir iki etti. İki erkeğe verilecek. Erkeğin hissesi kızlara düşen hisselerin iki katı olacak.

“Çok hocam.”

Tamam ona göre hesabı bilmiyorsan bilene yaptırtırsın. Kızlar bir hisse alacak erkekler iki hisse alacak. Böyle hesaplırsın.

Üç tane kız var, bir iki üç hisse. İki tane erkek var. İki iki daha dört hisse. Dört üç daha yedi. Mal yediye bölünecek kızlara birer tane verilecek. Oğlanlara ikişer ikişer verilecek. Esas böyle.

Kadın nasıl olur?

Adam öldüğü zaman karısı da varsa karısına mirasın sekizde biri gider. Evlatları olduğu zaman..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
2 Zilhicce 1419 / 19.03.1999
Mekke

[Bütün HAC VE UMRE SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

